ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 139 — Субота, 28 август 1954

Мики трага за Мула-лом

ОПОМЕНА

29

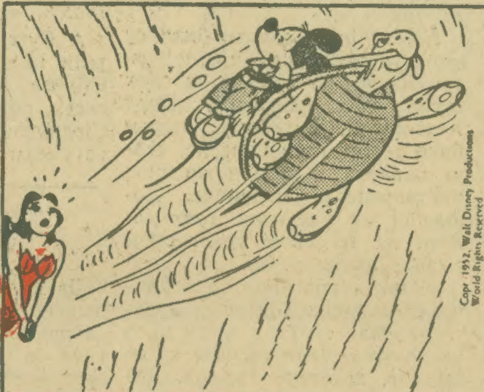

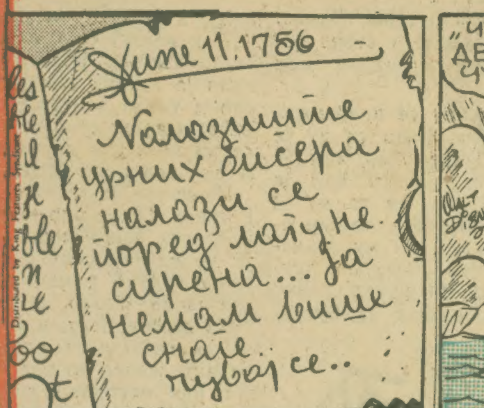

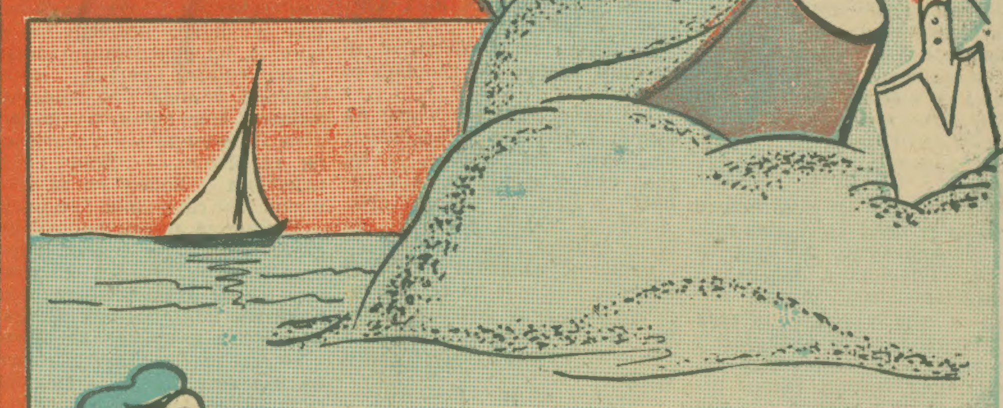

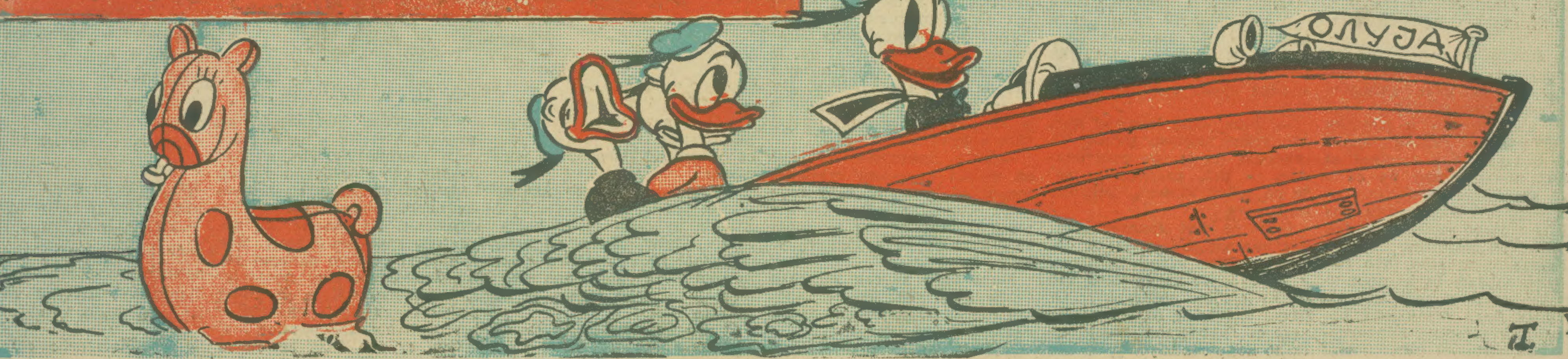

„Кад је злато лежало по улицама"

Пешице или на коњима кретале су се хиљаде људи из свих крајева Америке према Калифорнији. Многи од њих никад нису стигли у земљу својих чежњи: умирали су успут од болести и глади или их је на путу заустављала стрела каквог разбојника. Али, остали су ишли напред, не марећи за дојучерашње другове који су остајали крај пута. У Калифорнији ће постати богати, тамо злато лежи расуто по земљи. Човек треба само да се сагне и да постане богаташ. Зар се није и Џемс Вилсон Маршал само сагнуо и голим рукама покупио злата у вредности од неколико хиљада долара?

Да, прича о Џемсу Маршалу и злату које је он једноставно подигао са земље била је истинита. Годинама је Маршал, незапослени столарски и пољопривредни радник, лутао широким северноамеричким континентом док најзад, није нашао запослење у Калифорнији, на имању швајцарског досељеника Џона Сутера. Сутеров посед налазио се усред пусте и раније необрађиване области која је у то време припадала Мексику. У тој непрегледној и ненастањеној области Сутер је већ десет година стварао своје „царство" које је, у знак сећања на стару домовину, назвао „Нова Хелвеција". На месту где су некад биле огромне, непроходне шуме таласало се жито, зеленели пашњаци и вијугали канали које су Сутер и његови људи прокопали. Куће, житнице и воденице ницале су једна за другом. „Нова Хелвеција" се ширила и постајала све богатија.

Једног јануарског дана године 1848 стигао је у „Нову Хелвецију" Џемс Маршал. Сутер се обрадовао његовом доласку, јер је већ раније намеравао да подигне на своме имању једну велику стругару. Маршал, столар по занимању, дошао му је као поручен.

Стругара је била подигнута. Кад је и последњи чавао био закуцан, Маршал је отишао да се још једном прошета крај потока који је у близини протицао. Изненада, спази он како се у песку нешто сија. Он се саже и узе једну прегршт. Било је то злато. И свуда унаоколо светлуцао је жути метал. Као опчињен пунио је Маршал своје џепове све док му одело није отежало. А тада је скочио на коња и појурио Сутеровој кући да му јави да на обали потока лежи небројено благо.

Још исте ноћи — било је то 24 јануара — одјахали су Сутер и Маршал натраг на обалу потока, на место где данас стоји Маршалов споменик. Изнад њихових глава титрао је пламен буктиње коју су понели, а под ногама светлуцали су жути камичци. Свуда унаоколо лежао је светли метал: на обали, на дну потока, под камењем. Било је то злато, у то није било никакве сумње, јер се грудвице нису растопиле кад их је Сутер ставио у флашице са киселином.

Замишљен, стајао је Сутер и гледао у светлуцаво груммење. Шта ће бити од његових воћњака и житних поља кад свет сазна да на Сутеровом имању има толико злата? Са свих страна поврвеће људи и у трци за златом уништиће његова поља и воћњаке, све оно што су он и његови људи створили десетогодишњим напорним радом. Знао је да ловце на злато нико ничим неће моћи задржати.

Сутрадан рано изјутра сакупио је Сутер све своје људе. Договорили су се да нико ни речи не каже о баснословном богатству и да стрпљиво чекају док Сутер не добије решење о искључивом истраживачком праву. Ипак, тајна није дуго остала тајна. Кажу да ју је одала једна жена. Вест да у долини реке Сакраменто злато лежи буквално у блату, раширила се брзином муње. Облетела је целу Америку, стигла до обала оба океана. Неки трговац по имену Бренан, који је држао један мали дућанчић у близини Суутеровог имања, одмах је схватио да се пред њим налази „велика прилика". Упрегао је волове у своја највећа кола и кренуо у Сан Франциско. Људима које је на путу сретао довикивао је да пожуре на Сутерово имање и да на време „пободу кочиће", знак да су први заузели место и да нико други нема права да ту тражи злато.

Већ идућег јутра стигли су први ловци на злато. Толико су журили, да им ни на ум није пало да понесу храну и алат за копање. На то је Бернан и рачунао. Сву робу коју је колима довукао из Сан Франциска распродао је за трен ока. Људи су куповали не питајући за цену. А и зашто би питали? Злата је било довољно. Били су богати.

Сутер је покушао да се супротстави људима који су, не питајући никога за дозволу, стали да пристижу у „Нову Хелвецију". Они су га, смејући се његовим претњама и његовој наивности, једноставно одгурнули. Јашили су преко његових обрађених поља, рушили ограде, улазили у његову кућу и житнице.

У потоку и у околном земљишту било је много више злата но што се у почетку веровало. За непуну седмицу људи су просто голим рукама ископали и испрали злата у вредности од преко 600.000 долара.

Но, ти први копачи били су само претходница једне огромне војске која се са свих страна стала сливати у „Нову Хелвецију". Сутерово имање било је сасвим уништено, стока поклана, а кућа и житнице претворене у мењачнице. Дошљаци му чак нису дозвољавали да на свом сопственом имању тражи злато.

Златна грозница је захватила Америку. Где је у почетку копало стотину људи, кроз неколико месеци тискале су се хиљаде, десетине хиљада. Долазили су одасвуд, чак и из Старог Света. Продавали су куће и имања само да би могли да плате превоз паробродом. А кад су бродови с будућим копачима злата стизали у луку Сан Франциска, редовно се догађало да заједно са њима крене према долини Сакрамента и цела бродска посада. У мају 1849 године лежало је пред калифорниском обалом више од пет стотина напуштених бродова. Преко 80.000 копача злата било је тада у „златној земљи". На Сутеровом имању никла су нова насеља с кућама од дасака и таласастог лима. Многа од њих и данас још тамо стоје потсећајући на напуштене и уклете градове из бајки.

Већина копача злата изгубили су своје богатство исто онако брзо као што су га брзо и стекли. Оно што не би изгубили на коцки давали би за намирнице и алат. А злато се више није могло наћи у песку. Требало је копати, разбијати стене експлозивом, а за то ти богаташи нису имали довољно новаца. Напуштали су Калифорнију сиромашнији но што су у њу дошли. Злато је донело користи само неколицини: вештим трговцима и професионалним коцкарима. Златна грозница ближила се крају.

У међувремену закључена је једна од највећих купопродаја у историји: Сједињене Државе купиле су од Мексика читаву Калифорнију, и, разуме се, заједно с њом и Сутеров посед. Једним потезом пера Сутер је био лишен своје имовине. Влада у Вашингтону одмах је послала у долину Сакрамента војску да заведе ред и ограничи самовољу копача злата који су отсад могли да наставе с радом само ако су имали потребну дозволу.

А Сутер? Човек коме су отели имање и заједно с њим највеће налазиште злата на свету, поднео је тужбу против Сједињених Држава. Свет му се смејао, а врата судова затварала се пред њим. Ипак, у мају 1857 догодило се чудо: судија Томпсон донео је решење у коме је стајало да је Сутер и даље једини законити власник земљишта на коме је подигнут Сан Франциско, свег злата које је ископано као и оног које се још налази у земљи, и готово читаве Калифорније. Али, та одлука остала је само на хартији, јер нико није ни помишљао да Сутеру врати његово имање. Судија Томпсон једва се спасао линча. Један Сутеров син пао је као жртва разбеснелих грађана Сан Франциска, док је други потонуо заједно с лађом на којој је бежао за Европу. Двадесет година борио се Сутер за своје право обијајући прагове разних судова и министарстава. Седамнаестог јуна 1880 године нађено је његово тело на степеницама Сената у Вашингтону. Умро је чекајући.

У долини Сакрамента и данас има много злата. Али, оно више не лежи на површини. Њега треба тражити дубоко под земљом. Године 1939 отето је из земљине утробе злата у вредности од 50 милиона долара. Те исте године петролејски извори у Калифорнији дали су нафте за 226 милиона долара. Право злато Калифорније није више жуто, већ црно. Злато Калифорније је — нафта.

Школа за пастрмке

Да би се рибе заштитиле од пецача који су изванредно усавршили своју вештину, основана је у Америци "школа за пастрмке". У државном рибњаку у Одену, у Мичигену, читав штаб ветеринара-психолога настоји да научи пастрмке како да се спасу од човека са удицом.

Дивља пастрмка је углавном обазривија од оне одгајене у рибњаку и њу је теже упецати. Пастрмке које је човек одгајио обично не живе дуго пошто слободно заплове по рекама и потоцима, јер се не хране са дна већ лакомо гутају и оно што виде на површини воде — а то је врло често мамац!

У оденском рибњаку пастрмке уче да се владају као њихове дивље сестре. Да би научиле да узимају храну само са дна, дневна следовања им се не бацају у воду већ упумпавају у базене кроз нарочите цеви; да би се одвикле да испливавају на површину воде, добијају јаче електричне ударе чим се приближе површини.

Како би се утврдило с каквим су успехом пастрмке "завршиле школовање", свака пред пуштање из рибњака добија металну значку. Пецач који улови пастрмку са значком дужан је да тај метални знак пошаље њеном матичном рибњаку. На тај начин утврдиће се да ли су пастрмке добро савладале обуку.

Јунаци са „Албатроса"

РОМАН ОД Е. КОРМА

(3)

Ја сам тужно потврдио главом, јер ми се није ишло на спавање. Али, знао сам да стриц не воли да двапут понавља заповести, па зато без речи дохватим свећу и пођем горе у своју собу, не показујући, додуше, велику брзину у томе.

Колико ли је само мисли прошло те ноћи кроз моју главу! Превраћући се по кревету и слушајући шум таласа и звиждање ветра, ја сам мислио о загонетном капетану који седи доле са чика-Виком и о тајни коју је са собом донео. Помен златних талира распалио је моју машту и ја сам гледао златнике: читаве брежуљке, читаве планине златника.

А доле се разговор отегао готово до самог јутра. Понекад су до мене допирали одломци песме о старим морским вуцима, коју је рапавим и промуклим гласом певао Гро Болтерс, а с времена на време придруживао му се и глас чика-Вика. Пријатељи су разговарали и веселили се, док сам ја страсно желео да будем у њиховом друштву.

Најзад, пред зору, чуо сам гласове одоздо. То је стриц испраћао госта у собу која је за њега била спремљена. Басамаци су жалосно зашкрипали под тешким капетановим корацима. По гласовима се могло познати да су обојица одали почаст старом вину које је чувано у стричевом подруму.

Соба Гро Болтерса била је поред моје и ја сам кроза зид могао чути како се њих двојица опраштају.

— Надам се, Гро, да ће ти ту бити удобно, — говорио је стриц.

— Дивно! Право чудо од кревета; као пространа кабина... Но, Вик Дилове, ја ћу сада ући у пристаниште и бацићу ленгер... Морам признати да осећам потребу за мало одмора.

Стриц је изишао, а капетан Болтерс почео је да се свлачи.

Чуо сам лупу бачених чизама, лако шкрипање кревета и убрзо се разлеже громогласно хркање.

II

Чика Вик је неколико дана био до крајности замишљен и расејан. Наша домаћица Елза вртела је главом гледајући мога стрица и била је нерасположена према капетану Болтерсу.

— Диме, овај капетан није нам донео никакво добро, — говорила ми је она простодушно. — Ето, видећеш да неће на добро изићи... Запамти моје речи.

Мени се, пак, допадао капетан Болтерс. Он ми је од првога дана био искрен пријатељ и понашао се према мени као према старом познанику. Овакво опхођење од стране јунака са Трафалгара јако је ласкало моме самољубљу, па сам одмах устао да браним поморца и да доказујем Елзи како није у праву. Зар може частан морепловац, са тако поштеним лицем, донети неку несрећу чика-Вику и нама?

Излазећи на улицу, сусрео сам капетана Болтерса. Поморац је шетао по селу, а за њим је, на пристојној даљини, ишла гомила дечака, мојих другова у игри, одушевљена појавом мог новог пријатеља.

— О, момче! — ухвати ме он за врат. — Доцкан си испловио... Хоћеш ли да мало прошеташ са старим Гроом, а?

Разуме се да сам одмах пристао. Тиме сам одмах порастао у очима својих другова, који су ме завидљиво гледали. Капетан Болтерс пријатељски ме загрли и поведе ка обали.

— Да ли би, Диме, — рече он кад смо застали поред насипа нашег малог залива, — отворено ми реци да ли би волео да се отиснеш на море?

Није било потребно да одговарам. Узбуђење које ме је захватило после овога питања био је најбољи одговор. Он је дуго гледао у моје лице и ја још никада нисам издржао тако продирући поглед.

—Диме, пријатељу, — рече он најзад некаквим свечаним тоном, — ја видим да у теби живи исти онакав ђаво као и у твом стрицу. Ти ми се допадаш и ја ћу се побринути за тебе.

Мора бити да сам изгледао страшно сметен, јер се капетан гласно насмеја, али одмах настави озбиљно:

—Диме, твој стриц ускоро диже ленгер заједно са мном. „Албатрос", као некад у старо време, очекује нас. Разумеш ли ме, Диме? Али, ето... на лађи су све кабине заузете. Но, био би ми потребан мали на броду. Разумеш ли, Диме?

Од узбуђења срце ми је лупало. Нисам могао говорити од неког чудног осећања које ме свег беше обузело. Ето узрока замишљености чика Вика! Он је свакако размишљао о претстојећем путовању и ја, сигуран сам, нисам заузимао последње место у том његовом размишљању.

—О, капетане! — узвикнуо сам одушевљено. — Поведите ме са собом! Наговорите мога стрица!

Болтерс је само климао главом осмехујући се.

— Ја ћу се и за то постарати... Знаш, Диме, ми ћемо га удвоје лакше сколити. Само ти још ћути: нека ово буде тајна. Кад дође време, ја ћу ти дати знак...

Он ме пријатељски потапша по леђима.

— Ово је још тајна, Диме... Него, ево је и твој стриц раширио једра и плови нам усусрет.

Заиста насипу се приближавао чика Вик. Види се да је тражио Болтерса, јер чим је нас угледао махнуо нам је штапом. Разуме се да му ја нисам био потребан, те сам остао на месту, док му је капетан Болтерс пожурио усусрет, давши ми руком знак којим ме опомиње да ћутим.

Ја сам већ био навикао на то да мој стриц и његов гост дуго разговарају. Нисам знао о чему су то говорили, али се сада досећам да су се њихови разговори тицали претстојећег путовања. Из даљине сам посматрао како разговарају. Док је Болтерс нешто ватрено доказивао, непрестано показујући на море, мој га је стриц пажљиво слушао, умећући у разговор понекад реч-две.

Они су већ били зашли за кућу, а ја сам још стајао на истом месту. Оно што ми је казао капетан Болтерс преврнуло је у мени све раније мисли и унело у моју душу још веће неспокојство. Да ли ће стриц пристати да ме поведе? А ако без мене отпутују?

Из крчме је изишао Мартин Естонац. Он је оно вече довео Болтерса нашој кући. Мартин је звиждукао неку песмицу и, држећи руке у џеповима од панталона борио се са злом ћуди својих ногу, које су хтеле да га однесу онамо куда он није желео да иде. Крочивши још неколико корака, он некако дође до мене и седе на један камен. Лице му је, и поред свега, било сачувало блажен израз.

— Тхе, Диме, — обрати ми се он. — Здраво, пријатељу... Ти си ту мало брбљао са овим новим капетаном, је ли? А ја ћу ти казати, Диме, да је он права јуначина, слушај шта ти ја велим... То је, Диме, истински капетан... Он је посркао слане водице више него и ја и ти заједно... Ако хоћеш нешто да знаш о капетану, хм... а ти питај Мартина, па ће ти он испричати...

— А откуд ти њега знаш, Мартине? — питао сам ја више шале ради него из љубопитљивости.

Мартин је почео нешто да мрмља. Покушавао је да стане на ноге, али му то никако није полазило за руком. Најзад скиде са своје главе шешир и тресну га о земљу.

— Откуда га знам? Нека ме рибе поједу ако неко у селу познаје капетана боље од Мартина... Ја сам га возио у својој барки и нико други...

(Наставиће се)

ЛЕГЕНДА
О постанку имена Атине

Постоје приче како су постала имена многих градова. Овде ћемо испричати и једну легенду о постанку имена Атине, главног града Грчке. По тој легенди дошло је до жучне препирке између богиње Атине и бога Посејдона. Они су се свађали око тога коме ће припасти земља Атика. Али, кад нису могли да се погоде, изишли су пред главног бога Зевса да им он пресуди.

— Атика ће припасти ономе, рекао је Зевс, ко јој поклони дар веће вредности.

— Ја јој даривам коња, изјавио је Посејдон.

— А ја маслиново дрво, казала је Атина.

— Вреднији је поклон Атине, пресудио је Зевс, и њој припада Атика.

Од тога часа, како легенда каже, Атина је постала заштитница Атике, а њен главни град назван је у част богиње заштитнице — Атином.

Тако прича легенда о постанку имена главног града Грчке. Ево, шта каже историја. Атина, некад престоница покрајине Атике, а сада Грчке, постојала је око 1500 до 1000 година пре наше ере, у средини плодне равнице — Долине. Том Долином теку два потока Кефис и Илис, а између њих налазе се дивни брежуљци, од којих је највиши Ликабет (277 метара). На другој страни Долине, према југозападу, избијају још два брежуљка: источни: Акропола (157 м.) и западни: Аеропаг (115 м.). Акропола је најстарији део Атине. У времену од 800 до 400 године пре наше ере у Атини су цветале индустрије керамике и уља, а у петом веку пре наше ере културни развитак у томе граду био је на врхунцу.

„Домовина земљотреса"

Крајем јула вратио се у Европу Џон Зендер, млади геолог и вођ експедиције која је посетила досад непознату долину Шангри Ла, која се налази у планинама аустралиског дела Нове Гвинеје. Уствари, он је био први Европљанин који је крочио у ту забиту и досад непознату долину. По свом повратку он је испричао шта је тамо видео, говорио о урођеницима који су веома високи и који мирно живе у плодној Долини иза непроходних планина.

Млади научник ушао је у Долину преко једног планинског седла које се налази на висини од 3000 метара. На пут је кренуо са четири наоружана човека и 20 урођеника који су носили пртљаг. Да би ушао у Долину, морао је да добије дозволу једног старијег урођеника, за кога је доцније утврдио да је господар већег дела те Долине. Урођеник је рекао Зендеру да је њихова Долина „домовина земљотреса". Са својим људима Зендер је преноћио на улазу у Долину и заиста те ноћи сви су осетили јачи земљотрес. Идућег јутра урођеници су дозволили улазак у њихову Долину и објаснили да је те ноћи „земља говорила". После три дана хода од базе експедиција је стигла у Долину и Зендер је утврдио да урођеници не знају за гвожђе, а да су им секире од камена главно оружје и оруђе.

— Урођеници су били према нама пријатељски расположени и давали су утисак као да се радују што нас виде, рекао је на крају Зендер. Становници Долине Шангри Ла не живе у селима. Свака породица живи у својој кући која је усамљена, подигнута је на њивама и окружена баштама. Они су нам рекли да пре тога нису видели беле људе нити су чули за њих.

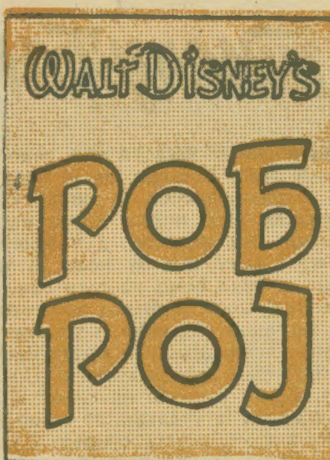

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

ШТА ЈЕ ДНЕВНИК

Од поезије до научне прозе, заправо до строгих наука у којима нема поетских елемената и за њих би се могло рећи да су чиста проза, постоје књижевне врсте у којима има местимично мање или више поезије. Те књижевне врсте не спадају у лирику, еп или драму. То су: путопис, дневник, писмо, посланица и дидактичка књижевност.

Писац дневника уноси у своје дело по реду, најпре за личне потребе и сећања, своје свакодневне утиске, размишљања и осећања. Дневник је заправо један спољни облик, а у њему се често крије читав роман. У дневник писац уноси нешто из личног живота, а нешто из средине у којој живи. Лепоту дневника чини она разноликa расположења, јер човек није увек једнако расположен, те му ствари не изгледају увек исте, па због тога писац сваки дан унесе у дневник увек нешто ново.

Дневник је нека подврста аутобиографије и мемоара и може писцу историје бити од веома велике користи, јер се у дневнику налазе савремени записи о ономе што се из дана у дан догађа. Осим тога добар дневник користи историчару и због тога што обазрив писац дневника мање говори о себи, а више о догађајима који имају општи инитерес. Не треба сметнути с ума да и дневник у коме се налази претежно лична нота може бити веома цењен.

Овде ћемо навести неколико примера из дневника нашег старог писца Милана Ђ. Милићевића:

„Јула 17, 1862. — Изгледи су за рат. Енглеска снажно заступа Турке, а друге силе, осем Аустрије, све су за нас.

Аустрија је, својим путем, упитала граничарске војне команде за расположење војске и народа према српској ствари и, веле од свију је добила одговоре: да је опште одушевљење за нас.

Јула 26, 1862. — Знам да смо ми, у Министарству Просвете, одвојили сваки од своје плате, и то: Љ. П. Ненадовић од 1000 талира плате 400 талира; ја од 650 — 150 талира; Сретеновић од [illegible] — 100; Новаковић од [illegible] — 50 талира, докле год се мир не утврди.

Августа 22, 1862. — Велика војна маневра на Врачару. Кнез Михаило седи на коњу ђогату, у униформи кавалериског пуковника. Војска пролази поред њега. Уз Кнеза стоје консули Влангалија, руски: Сковасо, талијански, и Лонгворт, енглески, министри и света небројена множина...

Августа 26, 1862. — Шездесет хиљада пушака дошло је на границу влашку. Власи се нешто устежу пропустити их!

Септембра 1, 1862. — Татарин Петко Михаиловић стиже из Цариграда. Београђани се журно питају, што ли је донео: рат или мир?

Можда нисте ово знали...

Свако живо биће мора да се снабдева водом. А где се снабдевају водом морске птице, које често данима лете за бродовима по бескрајној пучини? Ово питање нарочито постављају путници који путују преко океана кад гледају малену и лакокрилу морску ласту која слеће и узлеће изнад мора, стотине миља далеко од обале.

Одговор на ово питање је једноставан и — помало необичан. Све морске птице не пију обичну воду. Такве морске птице пију слану воду и њоме су задовољне. Јер, оне не подносе изворску, као што ми не подносимо морску воду.

Постоји једна врста морских ракова који, кад огладне, хватају полипа, и док пливају држе га изнад себе у води. Полип се отима и на све стране бацака пипке све док не шћапи нешто за јело. Међутим, пре но што стигне да то што је ухватио стави у чељуст, рак му отме и сам поједе. Затим опет уздигне полипа изнад себе да му прибави нову порцију јела. Тако се то понавља све док се рак не засити.

Један камелеон, који је дуг свега 18 сантиметара, у стању је да не мичући се с места улови мушицу, која је од њега удаљена 30 сантиметара. Камелеон то успева помоћу језика који је за 12 сантиметара дужи од њега самог. Брзина којом то чини запањујућа је; равна је брзини којом дете одапињући нокат кажипрста о палац избацује семенку од лубенице.

*

РАБАРБАРА

Рабарбара (рабарбер, равед, ревен) је дуговечна биљка која расте у Средњој Азији. Корен јој је дебео и сочан, а жуте је боје. Употребљава се у медицини. Сама биљка рабарбара служи као украс. Осим тога биљка се гаји због меснате и сочне дршке листа, слаткастонакисела укуса. У Јужној и Средњој Европи служи као поврће.

АЕРОФОН

Аерофон је инструменат који је пронашао амерички научник Едисон. Помоћу аерофона људски глас може да се преноси и чује на даљини од шест до девет километара.

КАКО ЈЕ ПОСТАЛА РЕЧ ПОРТА?

Реч капија (турски капу, капи) значи врата. Турци су овом речи означавали султанов двор, односно палату великог везира. Према томе су у Европи, по талијанском преводу те речи, називали турску владу — отоманском Портом.

ЛАЈДЕНСКА БОЦА

Лајденска боца је стаклени суд облепљен изнутра и споља до извесне висине калајним листовима (станиолом). Лајденска боца служи за скупљање и појачавање електрицитета. Њу је пронашао Еуней из Лајдена и Клајст из Камина, па се назива и Клајстовом боцом.

МЕНТОЛ

Ментол је главни састојак нане и служи као лек против главобоље, катара, а и као средство за освежавање.

Рељеф и барељеф

Рељеф је испупчен пластичан лик израђен на равној површини у дрвету, камену или металу. Уствари, то је врста вајарске уметности код које фигуре не стоје слободно у простору, него су везане за површину. У фигуративном смислу реч рељеф значи: истицање, значај, сјај, углед и томе слично. Кад се каже да једној ствари треба дати рељеф или рељефно је приказати, онда то значи да ту ствар треба приказати тако да пада у очи, да буде у пуној светлости, нарочито наглашена итд.

Барељеф је плићи, слабије испупчени вајарски рад на равној површини.

ПОТОМЦИ СИЈУКСА

Онај ко данашње Индијанце замишља онако како су описани у „Кожној чарапи“ и другим сличним књигама, грдно би се разочарао кад би их угледао у природи. У Сједињеним Америчким Државама они су се потпуно изменили и примили обичаје и начин живота белаца. Али, у далеким и неприступачним пределима Канаде још су се задржала племена црвенокожаца Сијукс, Кри и још неких, чији припадници живе само од лова, а станују под шаторима. Њих је модерна цивилизација мало изменила, па су задржали многе прастаре обичаје, игре и — начин живота.

Некад су та племена била нарочито ратоборна и опасна, а њихови ратници важили су као изврсни јахачи. Иако још живе у дивљини, они су се смирили и плодове свог рада — крзна удовљених звери — продају набављачима великих трговачких предузећа.

О њима и њиховим разним обичајима писали су канадски научници који су их недавно посетили. Многи од тих обичаја које су они забележили веома су стари, иако су се до данас одржали.

Кад, например, Индијанац жели да уђе у шатор свог поглавице, он то никад не чини док је поглавичина жена унутра. Тек пошто она изиђе, посетилац може да уђе. Ако се жена поглавице не појави, то је знак да посета није пожељна, а ући упркос томе значило би тешко прекршити правила понашања. Кад поглавичина жена изиђе из шатора, она не поздравља посетиоца нити га позива да уђе, па чак га и не погледа, али тај човек зна да тада може ући.

И Сијукс и Кри Индијанци веома су чисти. Они нарочито воле купање у пари. Њихово посебно покретно „парно купатило“ начињено је од брезових грана и има облик купе. Велико је таман толико да се у њега могу увући двасвоје тврђење три Индијанца, али само кад чучну!

Насред пода „купатила“ ископа се рупа око које се набаца шаша и свеже покошена трава. То је, уз шафољ пун воде, све што је купачима потребно.

Пред „купатилом“ гори огромна ватра, а поред ње су наслагана ћебад и крзна. Кад купачи уђу у „амам“, момак тог примитивног купатила набаца преко скелета од брезових грана крзна и ћебад, тако да остане само један мали отвор при дну те набрзину начињене колибе. Кроз њега се у купатило убацује усијано камење које је било на ватри. Помоћу шаше и траве купачи га догурају у рупу насред колибице. Тад преко њега сипају воду и пара зачас испуни читав простор. После извесног времена купачи, црвени као ракови, излећу напоље и ваљају се по трави да би се осушили. Обично се пре купања попуши и „лула мира“.

Приликом селидбе с места на место, ти Индијанци и сад још преносе ствари на двема укрштеним моткама које су једним крајем везане за коња, а другим се вуку по земљи. На њих се товари сва имовина, деца, старци, болесници и изнемогли.

С времена на време Сиукс и Кри Индијанци приређују и ратничке игре. Тад се окупљају готово сви припадници племена, па чак и они који веома далеко живе. Место на коме ће се играти окружи се запрежним колима од којих се начини пространи четвороугао. Насред тог простора ограђеног колима наложи се огромна ватра. За време игре коју изводе пробрани ратници, одређени мушкарци ударају у бубњеве. Поглавица и његови доглавници прате игру са почасног места.

Раније је била нарочито омиљена игра посвећена Сунцу, које Индијанци сматрају праузроком свих ствари. Та игра трајала је данима и ноћима и била је једна од најлепших и најживописнијих, али су је канадске власти забраниле, јер су се веома често у току те светковине одигравала крвава обрачунавања.

Обичан, свакодневни живот тих Индијанаца, готово је истоветан са животом њихових древних предака, јер се састоји из лова. Само, данас и Индијанци лове пушком, а не стрелом и луком и не користе сва крзна за своје потребе већ га и продају и трампе...

ИГООВА ГРЕШКА

У једној Игоовој збирци песама може се наћи овај стих: „Свеж мирис који се дизао из бокора чапљена...“ Међутим, према ботаници, чапљен, биљка из фамилије лилиацеа, не расте у бокорима и уопште не мирише.

Срећан тренутак

На први поглед проналазак изгледа као дело једног тренутка, али није тако. Уствари, он је плод дугог, напорног рада и размишљања, а онај такозвани судбоносни тренутак није ништа друго него варница која крунише рад успехом, а у машти проналазача створи јасну слику о делу које он жели да оствари.

Има хиљаде примера, а овде ћемо навести само један. Самјуел Броун био је инжењер који се бавио пројектовањем мостова. Једнога дана он је седео код куће и узалудно правио нацрте моста преко реке Твид. Мисли о мосту нису биле јасне и нису могле да добију свој лик на хартији. Преморен, Броун је отишао у башту где се извалио на траву крај једнога жбуна. „Бабје лето“ владало је увелико, па се по жбуњу на све стране светлила паучина обасјана сунцем. Гледајући изнад себе у плаво небо, Броун је наједном скочио озарен од среће. Јасно је видео између грана мост од паучине који је треперио на поветарцу, а који није могао да га прекине. Задубио се у ову чудесну појаву природе и у његовој машти брзо су почеле да се нити паучине претварају у челичне ланце,а танке гране жбуна у гранитне стене, клисуре и бетонске стубове. Почетак — оно најтеже у сваком стваралаштву — био је пронађен. Броун се одмах вратио у своју собу за рад, наднео над хартије и страсно почео да црта. Време је одмицало у грозничавом раду и једног дана Броун се по-

јавио и дао свету плод својих дугих напора: почео је да гради такозване висеће мостове, за које нису били потребни скупи и компликовани стубови.

Пословица каже да случај награђује само оне који заслужују, а познато је да су заслужни само они који истински раде.

Једна стара наредба

Године 1481 у Француској је издата наредба којом се забрањивала продаја рђавих намирница. У тој наредби биле су набројане и казне одређене за несавесне продавце. Неколико „параграфа“ из те наредбе јасно показују како су се људи 15 века борили против оних који су покушавали да продају рђаву и покварену робу.

„Сви они који буду продавали млеко помешано с водом биће ухваћени. У грло ће им се ставити левак и кроз њега сипати речено млеко све дотле док берберин — бербери су у то време били и нека врста лекара — не буде рекао да осуђени не може више прогутати млека без опасности по живот“.

Ни особе које су продавале покварена јаја нису боље пролазиле.

„Сваки човек који буде продавао покварена или смрдљива јаја биће ухваћен и везан за срамни стуб. Поменута јаја биће раздељена деци која ће јуришати на кривца и јаја му бацати у лице“.

А ево каква је судбина чекала продавце рђавог масла.

„Сваки човек који буде продавао масло у коме има каменчића или чега другог биће привезан за срамни стуб Затим ће му речено масло бити грубим покретом стављено на главу и остављено на њој све док га сунце потпуно не истопи. Мали пси биће пуштени да га лижу, док ће га народ обасипати погрдама водећи рачуна да притом не увреди свевишњег или краља“.

Чудан кинески барометар

Крај обала кинеске реке Пехои, баш при самом њеном ушћу у море, стоје разбацане многе рибарске кућице. У двориштима око тих кућа могу се — ако је веровати неким путницима који тврде да су то видели својим очима — међу осталим домаћим животињама наћи припитомљени и сасвим одомаћени змијски цареви. Те џиновске боа-змије живе у најбољој слози са псима, мачкама и децом. И док се рибари и њихове породице задовољавају пиринчом и јечмом, за змије се увек мора наћи каква пољска или шумска животињица.

Кад рибари полазе у лов, припитомљени змијски цар им је редован пратилац. Склупчан, он мирно лежи на дну барке и данима не учини ни најмањи покрет. Понегда се, после вишедневног крстарења морем, рибари враћају кућама и у рукама износе на обалу свог успаваног пратиоца. Али, често се догоди да змијски цар изненада подигне главу, исклизне из барке и заплива према обали. Рибари тад журно извлаче мреже и свом снагом почињу да веслају натраг. Јер, бекство змијског цара из барке сигуран је знак да се спрема непогода и да сваког тренутка море може почети да бесни.

ЕСКИМИ и КОЊИ

Откад су се први истраживачи Гренланда у поларној области Северне Америке вратили са својих путовања, не мине ниједна година а да се у свету не објави бар један путопис о тим, вечним снегом покривеним крајевима у којима живе Ескими који себе називају једноставним именом Инуит — што на њиховом језику значи људи. Сваки путник-истраживач открије понеку нову, занимљиву и нама још непознату црту њиховог карактера. Тако смо навикли да истраживачи одлазе у домовину Ескима и да нам по своме повратку причају о њима.

Али, ретко је ко од нас чуо причу о доживљајима једне групе Ескима која је, с једним данским истраживачем који им је постао пријатељ, први пут напустила свој Далеки Север и пошла да „открива“ Европу, тачније речено Данску.

Дански истраживач нестрпљиво је очекивао да види какав ће утисак учинити на њих високе, вишеспратне куће, железнице, аутомобили и остале тековине технике. Ескими су се дивили свему, додуше доста уздржано, јер они никад не показују своја осећања сувише јавно.

Међутим, кад су једном шетали улицама са својим пријатељем, догодило се нешто необично. Изненада, почели су одушевљено да говоре и да пљескају рукама, а затим да вичу. У први мах Данац није могао да схвати шта их је толико изненадило и одушевило. А кад је сазнао, његовом чуђењу није било краја. Наиме, Ескими су угледали кола у која је био упрегнут коњ. А пошто у областима од Северног Пола нема уопште коња, они су били убеђени да је то огроман пас. Дивили су се његовом расту, а нарочито његовом дугом репу. Сви напори њиховог пријатеља да их убеди да то није пас остали су без успеха.

Као и њихови пси, и ова животиња вуче кола. Дакле, то је пас. Додуше огроман, али ипак пас. И било би добро кад би и њихови пси били толико велики и јаки.

Ескими су се вратили својим кућама убеђени да у земљи њиховог пријатеља живе необично велики пси. Замислите само причу коју су они по свом повратку причали рођацима и суседима, о великим псима с грдним реповима, које су видели на свом путовању.

Тешко је ВЕРОВАТИ...

Научници тврде да је просечан век данашњих људи много дужи но што је био век наших ближих и даљих предака. Ми им потпуно верујемо, јер они своје тврђење доказују статистиком, али...

Ако вам случајно дође у руке "Етрен историк", један стари француски алманах из 1853 године, у њему ћете наћи испричан следећи догађај:

"Једног дана срео је велики Линколн неког старца који је тако горко плакао да су му се сузе сливале у дугу, седу браду. Линколн се зауставио и запитао га зашто плаче и да ли му он нечим може помоћи. Седи старац одговорио је кроз сузе да плаче због тога што је добио батине од свог оца".

У "Алманаху стогодишњака", који је 1773 године издао париски књижар Нотен, може се наћи ова прича:

"Тринаестог јула 1554 године срете кардинал Армањак једног старца од 81 године, чије је лице било окупано сузама. Старац му је испричао да га је баш малочас истукао његов отац који има 113 година. Кардинал, заинтересован старчевом причом, потражио је његовог оца и запитао га зашто је тукао свог сина.

— Заслужио је казну,—одговорио је овај. — Замислите само: то дериште није поздравило мог оца, ту честиту старину, који има 143 године".

Ако сте читали Игоово дело

"Грофови кастелани" вероватно се сећате оне сцене у којој се старешина једне породице, чији чланови сви дуго живе, обраћа свом деведесетогодишњем "детету" овим речима: "Ћути ти, младићу!"

Тешко је веровати у истинитост ових прича. Али, тако пише у старим алманасима...

СТАЗАМА И БОГАЗИМА
по „реду вожње" из 1787 године

А кад пређете код Београда у Турску, онда се пут даље више не рачуна у миљама него по камилама. То је као нека камиља миља, и нека вас не збуњује. Од Београда до Пере код Цариграда, где су смештена европска посланства, има 204 камиљих миља. А камиља миља је онолики пут колико може камила да превали за један сат".

Тако стоји у једном „Реду вожње" који је године 1787 штампан у Бечу, а важио је за све дилижансе и сва поштанска кола у аустриској царевини. Сам Беч био је директно повезан са свим главним местима у царевини. Једна од најважнијих линија повезивала га је преко Пеште, Осијека и Петроварадина са Земуном, најистакнутијим граничним местом у држави.

Курирска пошта из Беча за Цариград ишла је преко Земуна, два пута месечно. Лака поштанска кола јурила су тада „као стрела". На успутним станицама брзо су мењани коњи, а црвене и жуте заставице на колима означавале су да у њима седи дипломатски курир и да му нико не сме препречити пут. С времена на време поштански помоћник дувао је у рог, нарочито на улазу у села и варошице, и на тај знак све живо склањало се с пута. Лети би то био само огроман и дуг облак прашине, који је у себи крио и кола и коње; зими је прскало блато на све стране и лепило се за тарабе и зидове кућа.

Од Осијека је скретао поштансик пут за Вуковар, одатле за Илок, затим преко Черевића у Петроварадин. Преко Фрушке Горе на неколико места мењани су коњи. Кад би поштанска кола или дилижанс долазили из Земуна, увек би се подуже због одмора задржавали у Карловцима. Путничка линија од Беча до Земуна преко Пеште износила је 105 немачких миља и дилижансом се прелазила за седам дана. Курирска пошта превањивала је тај пут за четири дана.

Било је то почетком лета године 1788. Преко прашних сремских друмова јурила су лака поштанска кола. По заставицама које су вихориле на њима видело се да возе „царског човека", курира који путује све до Цариграда. Кола је пратио одред хусара. То до сада није био обичај и свет је дуго гледао за овом пратњом и махао главом. Говорило се да се спрема рат с Турском. Срем је већ био пун избеглица из Србије и свуда су се спремали и вежбали „фрајкори", које је скупљао официр Михаљевић. Кад је „штафета" (и тако се још називала курирска пошта) ушла у петроварадинску тврђаву, изишао је пред курира сам главнокомандујући генерал. Говорили су нешто поверљиво. Курир се задржао сасвим кратко у тврђави. Ово је био последњи курир кога је аустриски двор слао свом претставнику код Високе Порте. Носио је шифровану објаву рата турској царевини. У Бановцима је хусарска пратња напустила курира. Требало је да уђе у Земун да не би изазвао никакву нарочиту пажњу. Отсео је у гостионици „Код белог медведа" и тек кад се одморио јавио се пограничном команданту. Био је четвртак. Дилижанса пуна безбрижних путника кренула је на своју бечку линију. То је задуго била последња дилижанса која је кренула из Земуна. На ратном подручју обустављен је сав цивилни саобраћај, а бечка путничка линија скраћена је до Петроварадина.

„А кад си већ ушао у Турску, од Београда до Ниша водиће те пут кроз густу шуму. На колима не може да се путује него само на коњима, али их треба штедети, јер су станице врло удаљене. Потруди се да у Београду добијеш уредне исправе, а нарочито дознаку за коње. Од Београда до Ниша има 70 камиљих миља, а само четири станице: Хасанпашина Паланка, Газ на реци Морави, Јагодина, Сталаћ. Од Дринопоља до Цариграда нема никаквих станица. И ако си уштедео нешто новаца биће најбоље да сам купиш коња".

То су упутства која даје већ поменути речки „Ред вожње" из године 1787.

У предвечерје куририровог одласка из Земуна са последње аустриске карауле према Београду избачене су две зелене ракете. То је био знак да у Београд долази „царев човек" и да га дочекају по старом обичају. Била је већ ноћ кад је чамац с куриром стигао под бедеме београдске тврђаве. Ту га је дочекао пашин чиновник и одвео на конак, а већ рано изјутра пред кућом се налазио опремљен коњ и два пратиоца. Куриру је наређено да одмах напусти Београд. После покушаја да се у зиму 1787 на превару заузме Београд, Турци су били неповерљиви према сваком странцу.

„Свуд је у ваздуху мирисао рат, писао је он доцније у свом извештају, и што сам дубље улазио у Србију, могао сам да се у то уверим на сваком кораку".

Села око Београда сасвим су опустела, она ближе цариградском друму претворена су у згариште. Њиве, на којима су се таласала жита, остале су без господара, а густе шуме језиво су претиле својом дубоком и мрачном тишином. Када је у Паланки хтео да замени коња, нису му дали. „Коњи се чувају за турске ратнике" — рекли су му. После кратког одмора и заложивши само нешто буђаве проје, морао је да крене даље према Морави. За цело време пута његови пратиоци нису с њим ни реч проговорили. Ноћили би заједно у каквој напуштеној колиби, страхујући подједнако од сваког шушња, а дању су настојали да се само што пре извуку из густих шума и чинило им се да им никада неће бити краја. Курир није могао да промени коње ни на једној успутној станици.

Пролазили су кроз шуму поред Сталаћа. У близини чули су се бучни брзаци Мораве. Тада је одјекнуо пуцањ. Један од пратилаца сручио се с коња, а други се надао у трк. Но убрзо му се коњ заплео у густо грање и стао. Из жбуна је изишло неколико наоружаних људи. Престрашен курир стално је понављао само једну реч: „Ћесар, ћесар" — и показивао на себе и на свог преосталог пратиоца. Видећи да на њему нису турске хаљине и разумевши ону реч, — „горски људи" пусте га и опет се повуку у честар. Он и његов пратилац наставе пут, гонећи без даха своје преморене коње. Седам дана после поласка из Београда стигли су у Ниш и коначно изишли из огромне шуме која им је задавала толико страха.

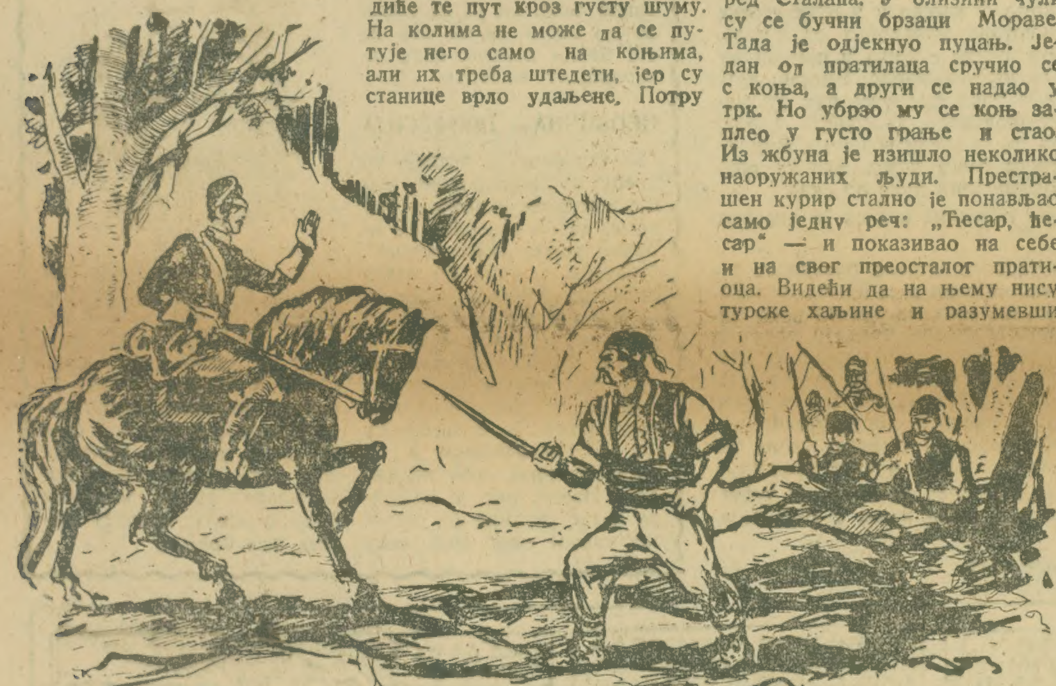

Од Ниша до Дринопоља курир је путовао брже и могао је по станицама да мења коње. Али кад је стигао у Дринопоље, није му преостало ништа друго него да унајми једног камилара и да истинском камилом продужи до Цариграда, у који је стигао двадесети дан по свом поласку из Беча. О путовању овог последњег царског курира пред аустриско-турски рат изишао је опис у „Бечким новинама" године 1789. „И ниједан „Ред вожње не може да предвиди све оно што се човеку може да деси у земљи где се миље мере камиљим ходом" — завршава тај чланак.

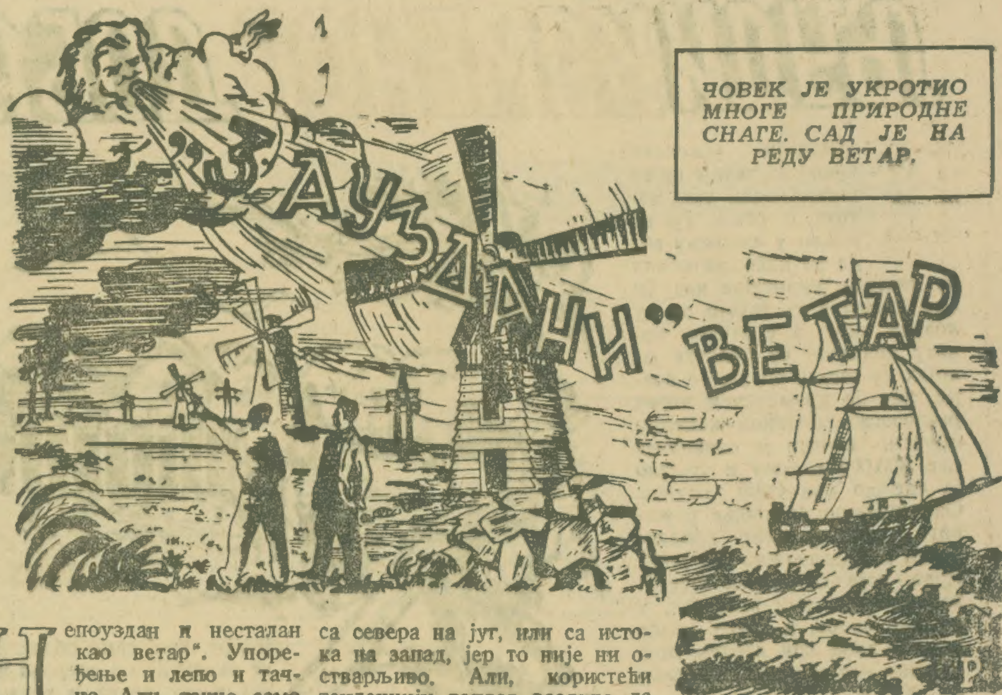

ЧОВЕК ЈЕ УКРОТИО МНОГЕ ПРИРОДНЕ СНАГЕ. САД ЈЕ НА РЕДУ ВЕТАР.

„Непоуздан и несталан као ветар". Поређење и лепо и тачно. Али, тачно само онда, ако га употребимо мислећи на ветрове који дувају код нас, у Европи, и у осталим настањеним деловима света. Да на Антарктику има становника, они би могли, говорећи о неком ко је постојан и на кога се човек може ослонити, мирно да кажу: „Сталан и поуздан као ветар". Јер, тамо ветар непрестано дува пуних седам месеци, и то брзином од 45 миља на час.

Па ипак, мада се човек не може поуздати у ветар, не смемо заборавити да је снага ветра одиграла велику улогу у историји човечанства. Столећима су се бродови могли кретати само, ако је несташни и превртљиви Еол, бог ветра и буре, напињао њихова бела једра.

Људи су чак покушавали да уместо коња „упрегну" ветар. Пре три века неки домишљати Холанђанин поставио је на своје каруце јарбол и на њега разапео једро. Каруце су се, на велико чуђење и дивљење његових суграђана, кретале великом брзином, брже но да их вуче какав вранац. Но, чим би ветар престао да дува, оне би стале и проналазач би морао да настави пут пешице, а понекад, што је било још непријатније, чак и да гура своја кола.

Мада нашим прецима није успело да „зауздају" ветар и да га „упрегну" у своја сувоземна превозна средства, они су ипак имали велике користи од њега. Ветар је вредно покретао њихове ветрењаче и млео им жито. Холанђани су уз помоћ ветра отели своју земљу од мора. Пумпама које су покретале ветрењаче они су исушили читаве пределе и претворили их у оранице, градине и баште. С друге стране, у многим земљама снага ветра покреће пумпе које црпу воду из река и потока за наводњавање земљишта.

Иако несталан, ветар се може користити за обављање многих послова, нарочито оних који нису свакодневни. За два ветровита дана човек може у својој ветрењачи да измеље толико жита колико му је потребно за неколико месеци, а за један дан да напуни цистерну из које ће бар једну седмицу моћи да залива своје баште.

Човек је укротио многе природне снаге. Због тога није чудо што жели да „заузда" и ветар и да га натера на послушност. Смела и неостварљива замисао, помислићете. На први поглед, заиста, изгледа тако. Јер, човек не може да натера ветар да стално дува, не може да му одреди правац и јачину. Али, човек може да створи ветар. Ветар који ће увек дувати истом снагом у истом правцу. Не, то неће бити ветрови које ми знамо и који дувају са севера на југ, или са истока на запад, јер то није ни остварљиво. Али, користећи тенденцију топлог ваздуха да се диже увис, може се створити „усправни ветар", ветар који ће дувати одоздо навише.

Француски физичар Бернар Дибо већ има израђен план о стварању вертикалног ветра. Да би се створио јак „усправан" ветар потребно је имати равну и топлу пустињу изнад које је небо већим делом године без облака и у њеној близини високе планине с готово вертикалним литицама. Идеалне услове за остварење свог плана, то јест и топлу пустињу и окомите планине, Дибо је нашао у Северној Африци, у подножју планине Атласа.

Ако се за место подизања уређаја који ће стварати „вертикалан ветар" изабере подножје планине високе 2000 метара, разлика у температури између пустињског и планинског ваздуха биће сасвим довољна за остварење ове замисли. Наиме, на висини од 2000 метара температура ваздуха креће се између минус 1 и плус 4 степена, док је изнад равне пустиње између 37 и 43 степена. У обичним приликама ваздух између површине пустиње и планинског врха лежи у слојевима који полако прелазе један у други. Али, ако се топлом пустињском ваздуху начини слободан пролаз према планинском врху, он ће појурити навише брзином каквом не дува ни најстрашнији торнадо. Тај слободан пролаз требало би да буде по Дибоовом плану сличан фабричком димњаку постављеном на стубове и који би имао пречник од девет до десет метара. У том „димњаку" топли пустињски ваздух кретао би се нагоре брзином од око 55 метара у секунди. На врху „димњака" налазила би се турбина коју би покретао овај вештачки оркан а на врху планине била би изграђена централа у којој би се помоћу ње стварала електрична енергија. То би, дакле, била „ветроцентрала", која би снабдевала електричном енергијом Северну Африку у којој се иначе осећа велика несташица у погонском материјалу.

Док се у француским научним круговима још воде дискусије о Дибоовом плану, мали немачки град Залах, који лежи недалеко од Штутгарта, већ је обезбедио материјална средства за подизање „ветроцентрале". План за њену изградњу дело је инжењера Хермана Хонефа. Додуше, његова „ветроцентрала" разликује се од Дибоове, јер ће његове генераторе покретати снага циновских ветрењача чија ће се крила налазити на висини од пет стотина метара. Становници Залаха чврсто верују да ће њихова „ветроцентрала" убрзо заменити малу градску термоцентралу за коју они немају увек довољно угља. И кад њихове станове почне да „осветљава" ветар, они ће свакако из свог говора избацити изреку: „Непоуздан и несталан као ветар".

КАД ПРИРОДА „ПОГРЕШИ"

И природа понекад погреши, и због те њене311 пометње дођу на свет наказе. Кад се два зачетка у свом развитку не раздвоје један од другог, тада се уместо два бића развија само једно, али са две главе.

Живот двоглавог бића доста је сложен, пошто је свака од глава у стању да контролише само ноге на својој страни. Дешава се зато да леви пар ногу понекад корача напред, а десни назад, те корњача не одмиче с места. Мада животиња има крвоток и још неке органе заједничке, други су већином раздвојени.

У њујоршком зоолошком врту једна змија имала је једно тело из кога су израсла два врата дугачка по пет сантиметара, са по једном главом на сваком од њих. Ова двоглава змија имала је два душника и два једњака, али само један желудац. При храњењу, главе су се огорчено бориле за сваки комад, па су им, ради сигурности, између глава морали ставити заклон од картона.

Најдраматичнији догађај из живота двоглавих бића забележио је природњак Фиц-Симон у врту змија у Порт Елизабету. Тамо је једној змији отровници, из чијег су се тела рачвала два дуга врата са по једном главом на сваком, давана за оброк по једна жаба на главу. Пошто би нахранио животињу, чувар би је остављао да „отпочине". Једног јутра имао је шта да види: једна глава прогутала је ону другу све до рачве врата. Срећом, прогутана глава још није била мртва, па ју је чувар ослободио и „лаком" масажом повратио у живот. Но, од тог времена заједнички живот постао је немогућ — прогутана глава није могла да опрости својој „близнакињи". Једног јутра двоглава змија нађена је мртва: међусобни отровни уједи њених двеју глава окончали су јој живот.

Пошто се наспав'о умopaн од пута, чим је дан осван'о и гранyло сунце, узео је Мита три дуката жута и отиш'о с њима опет у бегунце

ЉУДИ КАМЕНОГ ДОБА

Најстарији човекови преци најрадије су се настањивали крај потока и река. Ту су имали у изобиљу воде за пиће, на обали су хватали животиње кад би оне долазиле на појило, ту су ловили рибу, а у речном кориту налазили су облутке од којих су тесали оруђа. То време, кад је примитивни човек располагао углавном каменим оруђем, почело је отприлике пре 600.000 година и трајало је све до пре 4.000 година. Ово огромно раздобље у животу наших далеких предака наука је поделила на два доба. Прво, које се назива старије камено доба или палеолит, у леденој епоси, и друго, млађе камено доба или неолит, које почиње кад и топлији период на земљи.

Заоштреним каменом примитивни човек је могао „сећи дрвеће и дупсти га за чунове, чупати корење, нападати непријатеља, убијати и черечити животиње којима се хранио, отварати рупе у леду за време зиме, цепати дрва за ватру итд." Тадањи човек бавио се искључиво ловачко-скупљачком привредом. Хранио се плодовима које није производио, јер о пољопривреди није било ни помена.

Пећински човек

У неолитско време клима је била хладнија но данас, па су зато људи морали да станују у пећинама или под кожним шаторима, у слободној природи и иза стеновитих заклона, а одевали су се кожом убијених животиња. У борбу против зверова улазили су с примитивним оружјем од камена. Борбе су се одигравале изблиза, уз велику опасност по човека. Тек кад је прастановник земље почео да прави камене стреле и копља, лов је за њега постао нешто сигурнији, јер улази у борбу на извесном отстојању.

У подземним просторијама од камена, пећинама, човек је нашао заклон не само од непогода, већ и од непријатеља. Али, да би се уселио у пећину, човек је морао из ње да истера пећинског медведа. Пре но што су освојили своја прва станишта, многи су људи подлегли у борби са овом животињом. Доцније, кад се у њима већ настанио, човек је имао муке да их од медведа заштити. Зато, полазећи од „куће", прачовек је морао да затвара улаз камењем и грањем, или је пред отвор пећине ложио велику ватру.

Пећинске људе наука зове троглодитима. За последњих сто година научници су открили многе остатке ових првобитних становника земље, на основу којих су дошли до важних закључака о њиховом животу. Поред остатака ватре, у пећинама су откривене и кости животиња којима се прачовек хранио, као и оруђа од неглачаног камена.

Из доба неглачаног камена, које је трајало отприлике 595 хиљада година, потиче и пећинско сликарство као најстарија чиста уметност на свету.

Почетак земљорадње

Млађе камено доба, неолит, трајало је отприлике од 5.000 до 2.000 година пре наше ере. За то време наш неолитски предак почиње да глача камен и, уопште, културно нагло иде напред. Он прави прве чекиће — мотике којима копа земљу. То време необично је значајно за људски род, јер кад је човек почео овим мотикама да копа земљу он је уствари почео да се бави земљорадњом. Он више не живи искључиво номадским, скитачким животом, већ се везује за земљу. Прелазећи са ловачко-скупљачке привреде на првобитну пољопривреду, неолитски човек гради прве земунице и прве куће изнад земље. Он производи и прве предмете од печене земље, а с грнчарством почиње и да преде, тка и припитомљава стоку.

Треба напоменути да су негде у средини каменог доба људи начинили прелаз у становању од пећине ка подигнутом станишту на земљи. Тај прелаз претстављају насеља на кољу, која су подизана на језеру, крај саме обале. Да би се заштитио од зверова и других људи, човек је градио сојеницу — кућу на шиповима које је побијао у плиткој води. Највише остатака ових насеља на кољу нађено је у Централној Европи. Испитивањем је утврђено да се у овакве куће и насеља улазило преко моста, који се могао спуштати и дизати. Под је био од дасака, ложиште од неколико каменова, а кров од трске, коре од дрвета и сламе. Сојенице и доцније колибе крај потока и река претстављају прве архитектонске објекте у свету.

Господар ватре

Али, пре него што је овладао свим овим, човек се већ служио ватром. Прву ватру добио је од вулкана, грома или од пожара произведеног ма на који начин. Стављајући дрва на ватру која је настала као природна појава, схватио је да се она може произвести и трењем два сува дрвета. Тако је човек постао господар ватре.

Највише трагова о животу палеолитског човека откривено је у Француској. И у нашој земљи нађено је извесних остатака, који показују да су најстарији људи живели и у нашим крајевима. Да поменемо само лобању „крапинског човека", која је нађена код Крапине, и оруђа која су недавно откривена у пећини код Градца, близу Крагујевца. Али, знатно више података имамо о животу човека из млађег каменог доба, неолита.

Преисториска археологија, која се овим питањем бави, код нас је релативно млада наука. Но, и поред тога, она је дошла до значајних открића. Тако је установљено да су се, због повољних услова за земљорадњу, и код нас, на Дунаву, у своје време била развила особито богата неолитска насеља. Међу њима су Винча код Београда и Старчево код Панчева од нарочито великог значаја. Због веома лепо сликане и шаране грнчарије, као и због земљаних статуета, ова два налазишта стекла су светско име у археолошкој науци.

ДВОЛИЦА КОЈИМА СЕ НЕ ВЕРУЈЕ

О проналазачима обично говоримо с поштовањем. Но, има их и таквих чији изуми не уливају нарочито поверење. Један од њих је, например, амерички пилот-проналазач Џорџ Фрисби, који је изумео триплан, авион са три крила. Иако засад наилази само на потсмех стручњака, проналазач тврди да ће његов необични авион бити добро примљен, утолико пре што цео апарат не стаје више од хиљаду долара. Други проналазач је Џон Мари, који је начинио специјални хеликоптер за једну особу. Стручњаци Управе за цивилно ваздухопловство у САД нису још дали последњу реч о вредности овог изума, али су проналазачу забранили да врши пробне летове изнад три метра висине! Због тога је несрећни проналазач приморан — како пише један лист — да свој апарат привеже за земљу дебелим ужетом, које је дуго три метра, како би био сигуран да неће превазићи дозвољену висину. Кажу да је конструктор Мари, и поред свега тога, задовољан што му нису забранили рад, па макар морао да лети на апарату који је узицом привезан за земљу.

Довитљиви судија

Један човек јахао на коњу у варош и у путу стигне другог који бејаше готово изнемогао од умора. Он се сажали на њега, сјаше с коња и понуди му да он узјаше да би се мало одморио. Уморни путник то једва дочека и тако продуже пут до вароши. Међутим, онај уморни није хтео да сјаше, а овај други, власник коња, није хтео да га потсети на то. Кад су стигли у варош, власник затражи свога коња, али га онај одби тврдећи да је коњ његов. Због тога дође до суда.

На суду је ствар површно испитана и коњ је досуђен ономе уморном путнику.

Али, власник коња није био задовољан пресудом, па зато натера онога другога да пођу заједно и да траже правду. На путу сретну једнога старца за кога се причало да он једини право пресуђује. Власник коња га заустави и исприча у чему је спор. Старац нареди да се обојица изују што они и учине. Тада им прегледа ноге. Власник коња имао је чисте ноге са танком кожом, а онај други прљаве, док му је кожа била дебела и испуцала на петама. Пошто је све то прегледао, старац се обрати правом власнику коња и рече: „Коњ је твој, јер ти ниси много ишао бос, а то ти и ноге сведоче."

Затим се обрати ономе који је хтео да присвоји туђег коња, па му рече: „Ти ниси много јахао коња и коњ није твој, а то ти и ноге доказују".

Тиме је спор праведно пресуђен.

ВЕРОВАЛИ или не...

СУВОЗЕМНЕ ЈЕДРИЛИЦЕ

Свечана кола гувернера који је крајем 16 века управљао Холандијом нису вукли коњи, већ су се она покретала помоћу великих једара.

СУЈЕТНИ АСТРОЛОГ

Ђироламо Кардано (1501—1576), италијански „звездочасац", тврдио је да уме свачију судбину да одреди по звездама. Кад га је један „неверни Тома" запитао да ли је одредио и своју судбину, Кардано је одговорио да јесте и да су му звезде „казале" да ће умрети пре но што напуни 75 година. Међутим, године су пролазиле и 75 рођендан се примицао, а „звездочатац" је и даље био здрав као дрен. Кад су га три дана пре рођендана потсетили на његово пророчанство и рекли му да су се најзад уверили да је он целог свог живота варао свет, он је из ината попио отров да би бар на тај начин доказао своју астролошку вештину.

НЕОБИЧНА ПРОФЕСИЈА

Људи понекад осећају потребу да своје болове, жеље или тајне испричају другоме, да би им, како се обично каже, „било лакше". Међутим, у томе их често спречава помисао да ће особа којој су се поверили причати о томе другима. Једна млада Американка која је, судећи по свему, била веома добар психолог, искористила је потребу људи за поверавањем и од тога начинила себи професију. Наиме, она је објавила да је спремна да саслуша сваког оног који нема коме да се повери, а осећа потребу за тим. Наравно, она је гарантовала да о ономе што буде чула неће никада никоме проговорити ни речи. И као што је очекивала, „муштерије" су се стале одмах јављати. Разуме се, њено стрпљиво слушање и „искрено саосећање" нису били бесплатни.

ПОРЕЗ ЗА БЕРБЕРЕ

Индија је земља чудних обичаја, чудних бар за наша схватања. Тако, например, у селу Рајкут, које се налази у индиској провинцији Амбали, свако новорођенче измере кад му буде 21 дан и онолико колико оно тежи толико се сребра мора дати сеоском берберину који је истовремено и нека врста лекара.

РЂАВА РЕКЛАМА

У граду Колумбусу, у америчкој савезној држави Индијани, постоји једна продавница хлеба и пецива чији се сопственик зове Роберт Драјбред. Преведено на наш језик, његово презиме би гласило „Бајати хлеб".

ШИШАЊЕ ПОМОЋУ ЖАРА

Дионисију, познатом тиранину који је владао Сиракузом од 431 до 367 године пре наше ере, бербери су скраћивали косу, браду и бркове помоћу усијаног угљевља. Дионисије је живео у сталном страху да ће га неко убити и због тога уопште није дозвољавао да се његовом лицу и врату принесу маказе или бријач.

Волт Дизни:

ДУШКО ДУГОУШКО

И ДРУГИ ДОБРИ И РЂАВИ СТАНОВНИЦИ ЊЕГОВЕ ВАРОШИЦЕ И ОКОЛИНЕ

ДУШКОВИ МОБАРИ

Чији је ово животопис?

Данас вам дајемо животопис једног нашег књижевника.

Родио се 1852 у Београду, где је и умро 1904 године. Био је једини наш писац који је завршио поштански и телеграфски курс, те је своју каријеру и завршио као телеграфист. Као човек који је волео песму и шалу био је јако омиљен у уметничким боемским круговима. Пријатељевао је с Мокрањцем, Јанком Веселиновићем и другим весељацима онога времена, из чијег су заједничког живота остале занимљиве анегдоте. Писао је песме, приче и позоришне комаде. Скромног талента, да се није удружио с Јанком Веселиновићем његово име не би ушло у историју књижевности.

Да ли сте се сетили о коме је писцу реч? Ако нисте, читајте даље.

Као родољубиви песник написао је, поред осталог, и следеће песме: „Синђелићев гроб“, „Хајдук Вељко“ и „Танаско Рајић“. Један његов стих уклесан је на Хајдук-Вељковом споменику у Неготину. Као члан хора отпутовао је с Првим београдским певачким друштвом на дужу турнеју по страним земљама, с које је донео путопис „С Авале на Босфор“. Превео је три либрета за младу Београдску оперу, од којих је један за оперу „Кармен“. Најпознатији је као писац „Ђида“, комада из народног живота с певањем, који је написао у заједници с Јанком Веселиновићем.

Ако се ни сад нисте сетили који је ово писац, дајемо вам одговор.

(Драгомир Брзак)

АТОМСКО ЗРАЧЕЊЕ КАО ПУТОКАЗ

Изгледа да су енглески научници на најбољем путу да реше једно од најважнијих питања саобраћаја у Енглеској: како наћи пут и не залутати за време густих магли, које су, као што је познато, веома честе у њиховој земљи. Могло би се рећи да је решење овог, за Енглеску веома важног, проблема буквално „пало с неба“. Наиме, до њега се дошло сасвим случајно. Један техничар преносио је колима неке инструменте за утврђивање радијумског зрачења. Изненада, у близини Бирмингема инструменти су почели да бележе отстојање радиоактивног зрачења и сигнали нису престајали иако су се кола стално кретала. Било је очигледно да радиоактивног зрачења има дуж читавог пута. Физичари су се заинтересовали за ову необичну појаву и њихова истраживања показала су да је фосфатна згура, која се у Енглеској употребљава приликом изградње путева, радиоактивна.

Енглески научници већ израђују план по коме ће се на свим важнијим путевима у Енглеској поставити „фосфатне мрље“. Удаљеност једне „мрље“ од друге биће на сваком путу различита, тако да ће по фреквенцији сигнала возачи моћи и по најгушћој магли лако да погоде на коме се путу налазе. Наравно, у овом случају биће потребно да свако моторно возило буде снабдевено једним детектором за радиоактивна зрачења.

✡

ЧУДНОВАТО ДРВО

У афричкој области коју насељавају Црнци из племена Зулу расте једно дрво чији сок има необично пријатан и освежавајући укус. Сок овог дрвета сличан је лимунади, али, нажалост, његов укус није постојан. Ако се сок остави у суду двадесет и четири часа, он почне да превире и добија укус вина. После два дана превирања, од првобитне лимунаде, односно вина, добија се пиће слично коњаку. Домороци веома добро познају овај биљни сок и његове особине и пију га првог, другог или трећег дана после цеђења, што зависи од укуса сваког појединца.

Занимљиво је да су и слонови велики љубитељи овог сока. Читава стада слонова долазе повремено из других области у земљу Зулу-Црнаца да би својим оштрим кљовама распарали кору дрвета и напили се „лимунаде“.

✡

КАКО ЈЕ ПОСТАЛА РЕЧ ТРАМВАЈ

Енглез Отрам (Autram) дошао је на мисао да ће се кола лакше кретати ако иду по шинама. Пут се на енглеском каже way (веј), па су ова кола названа Autram-way (Отрамов пут). То је скраћено на tramway, а од тога је постала реч трамвај.

Да ли знате?

„ЕКСПЛОЗИВНА ТАЧКА“ ЈАПАНА

Прираштај становништва у Јапану претставља један веома тежак проблем. Иако се у току рата број становника знатно смањио, ипак је од 1945 године забележено повећање од 15 милиона становника. Токио, главни град, има 7,7 милиона становника, а њихов број повећава се сваке године за 350.000. Од укупне површине у овој држави само 17 отсто отпада на зиратно земљиште. Кад се то упореди са порастом становништва, онда се јасно види како је ситуација критична.

Године 1930 на једној квадратној миљи обрадивог земљишта било је 2774 становника, а сада их на истом простору има 4500. Поред тога, мушкараца и жена способних за активно привређивање сада има за 30 отсто више него 1935 године.

Да би унеколико ублажили ове тешкоће Јапанци су прибегли систему контроле рађања, па је број рађања са 28 на 1000 у 1950 години сведен на 21,4 у 1953 години, а 1949 године био је 29,4 на 1000. Овако нагли прираштај доводи у питање исхрану и опстанак становништва Јапана. Стручњаци сматрају да ће становништво јапанског острва, са још четири острва која се налазе у склопу садање државне територије, порасти на 108 милиона лица у 1955 години.

Јапански експерти за демографска питања сматрају да 90 милиона становника претставља такозвану „експлозивну тачку“ у садањим условима. Сваки прираштај преко овога броја премаша све могућности јапанске привреде.

МУЗЕЈ ЗА ДЕЦУ

Музеј за децу уређен је при Океанографском музеју у Бремену. Изложени предмети одабрани су тако да их се деца дуго сећају. Ту је разно дрвеће, да би се деца научила да га воле и доцније, кад одрасту, и да чувају шуме. Затим, ту се налазе разне шумске животиње: јелени, срне, дивљи зечеви и друге животиње и ствари. Сви предмети постављени су на висини од једног метра изнад земље. Неке предмете (оне који се не ломе лако) деца смеју да узму у руке и позабаве се њима. Осим тога, у овом музеју за децу има довољно столица и клупа да се његови мали посетиоци могу и одморити.

„ДИЗЕЛЕР“

При испуштању гасова из дизел-мотора избија густ, тежак дим, што је штетно по људско здравље, особито у затвореном простору. Отровно дејство тога гаса ублажује нови апарат, назван „дизелер“. Он има осам катализатора и сваки од њих је снабдевен са 73 танка порцеланска штапића, обложена извесном легуром која садржи и платине. Овај апарат се угради у испусник мотора и помоћу њега се гасови при изласку из мотора ослобађају за 90 отсто угљендиоксида и 85 отсто угљоводоника.

ДИСКРИМИНАЦИЈА ПАСТРМКИ У САД

У Америци је припремљен један предлог закона за Конгрес, а у њему се предвиђа да сви ресторани који припремају пастрмке из увоза морају у јеловницима да назначе да су те пастрмке страног порекла. Овај предлог подржавају чланови Конгреса из федеративних јединица у којима се гаје пастрмке. Међутим, љубитељи увозних пастрмки траже да се одбаци овај законски пројекат који претставља праву дискриминацију за пастрмке.

СРЧАНА ОБОЉЕЊА И ТЕЖАК РАД

Обично се мисли да тешки физички радници чешће оболевају од срчаних болести од људи који свој посао обављају уз мање напора. Међутим, испитивањем 12.000 радника запослених код разних енглеских саобраћајних друштава дошло се до сасвим супротних резултата. Код кондуктера на железницама и аутобусима, који читаво своје радно време проводе на ногама, нађено је мање обољења срца и срчаних артерија, него код шофера који већи део посла обављају седећи.

Исто тако, радници у тешкој индустрији, рудари и лучки транспортни радници ређе оболевају од срца од, например, књиговођа и административних чиновника.

Међутим, када је прегледано шест хиљада лекара утврђено је да лекари опште праксе, нарочито они који не врше прегледе само у својим ординацијама, већ обилазе и своје пацијенте по кућама двоструко више болују од срчаних мана него њихове колеге који лекарску праксу обављају само у ординацијама и на клиникама.

„КОМЕТ 3“ И „КВИН МЕРИ“

Претседник Међународне организације за цивилно ваздухопловство др Варнер израчунао је да ескадрила од пет авиона типа „Комет 3“, који превозе по 58 путника, за 3.000 радних часова у току једне године могу да пренесу из Европе у САД и обратно око 100.000 путника. Међутим, „Квин Мери“, која спада међу највеће путничке бродове на свету, није у стању да превезе за годину дана исти број путника, иако пређе Атлантик 46 пута.

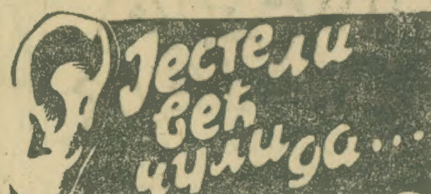

...реч енциклопедија означавала је код старих Грка „круг образовања“, тојест целокупно градиво које је морао да савлада сваки младић пре но што ступи у практичан живот. Тек у другој половини 16 века то име се почело употребљавати за збирке у којима је, у облику речника, дат систематски приказ свега знања.

...Котопакси је највиши живи вулкан на земљи. Он се налази на Андима, у делу који припада Еквадору, и висок је 6005 метара.

...реч „телеграф“ употребљавана је у Француској педесет година пре но што је била уведена Морзеова азбука. Она је означавала поруке послане путем семафора.

...стари Грци имали су за планету Меркур, за коју су веровали да су две различите звезде, два имена. Изјутра су је називали именом бога дана Аполона, а увече именом Меркура, који је био заштитник лопова.

...однос величине мозга и тела код афричке кљунасте рибе исти је као и код људи.

... романш је четврти званични језик у Швајцарској. Он је ближи галском него италијанском и њиме се говори у кантону Енгандину. У 15 веку био је готово ишчезао, али се седамдесетих година прошлог века поново почео ширити.

...На свету има око 112 врста паса, и то не рачунајући дивље.

...коцка од чистог злата чија је једна ивица 38 сантиметара тешка је једну тону.

...морски лав, једна врста туљана, који живи крај обала Калифорније употребљава свој нос као мамац за хватање галебова.

Дедине вештине

Свирала и рог од врбе

Само две-три гранчице врбе довољан су материјал за ову забаву. Врба мора да пупи, иначе гранчице неће бити погодне, јер се кора неће одвајати од дрвета. За А отсеците као прст дебелу грану која нема много гранчица, као што видите на сл. 1. Од ње исеците пажљиво облик свирале. Затим покваsите део свирале, па ударајте дршком ножа свуда около док се кора не одвоји (сл. 2), а онда је полако свуците с дрвета (сл. 3). Сада дрво отсеците тако да добијете спреда део за уста, а на другом крају запушач (сл. 4). Затим увуците сва три дела један у други и имаћете готову свиралу, као што показује сл. 5.

За рог на слици В потребна је једна дебља грана. Очистите је до врха од ситних гранчица и ножем је отсеците у виду спиралне линије до врха (сл. 1), а затим ољуштите кору. Окрећите кору држећи је за ужи крај и дајте јој тиме облик рога (сл. 2). Шири крај причврстите дрвеним клином да се не развије (сл. 3). Сада узмите неку тању грану, пресеците је при дну, свуците кору с дрвета и увуците је у врх рога. Тако ћете кроз њу дувати у рог.

Кликери

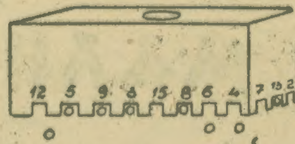

Лако ћете научити ову нову игру с кликерима ако пажљиво разгледате слику.

За ову игру најбоље је да узмете кутију од ципела без поклопца. На дну, у средини, изрежите рупу, а исто тако изрежите на бочним зидовима отворе као мале капије. Затим кутију преврните, тако да дно буде горе, а изнад сваког отвора напишите по један број.

Сад узмите кликере. Мале метните на гомилу и поклопите их кутијом. Један велики кликер убаците кроз горњи отвор у кутију. Он ће пасти на мале кликере и ударити их, те ће они излазити кроз бочне отворе. Сада саберите бројеве изнад отвора из којих су изишли кликери.

Победиће онај који добије највећи број.

У једном потезу

Тог магарца нацртати,
па то може свако знати.
Почни само са цветом
и стајаће под теретом.

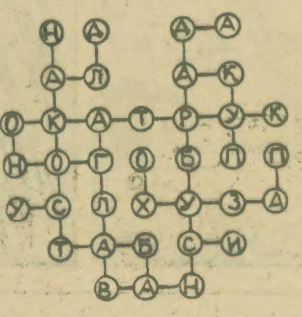

Тајанствени кружићи

Нађите у овим кружићима имена двадесет делова човечјег тела. Ако не можете да нађете свих двадесет, погледајте решење.

(Решење: длан, нокат, око, нога, уста, кост, глава, трбух, брада, рука, кук, труп, ухо, табан, пазухо, нос, усна, зуб, лакат, длака).

Водоравно: 1) нота; 3) пристаниште на обали Ламанша; 5) звезда луталица; 7) острво у Егејском Мору; 9) телефонски позив; 10) индустриска биљка; 11) одречна речца; 12) елидирана свеза; 14) показна заменица; 15) предак данашњих слонова (множ.); 18) притока Рајне; 19) страна мера за течност (множ.); 21) хемиски знак за баријум; 22) немачки предлог; 23) нота; 25) господар (тур.); 27) животиња из рода мачака; 28) фински народни еп; 31) врста теста; 32) бигар; 33) предлог.

Усправно: 1) јужноамеричка товарна животиња; 2) драги камен (тур.); 3) народна игра; 4) једновалентни радикал од водоника и кисеоника; 5) дрвени ваљак за намотавање конца; 6) папски приходи; 7) скраћеница за једну нашу научну установу; 8) женско име; 12) полупаразитска биљка; 13) једно од Филипинских Острва; 16) узвик; 17) назив једног француског дневног листа; 19) црни ћилибар; 20) врста лирско-епске песме; 21) презиме савремене америчке књижевнице; 24) један инсект; 26) рибар; 27) озледа; 29) старо име Ирске; 30) справа за мерење тежине.

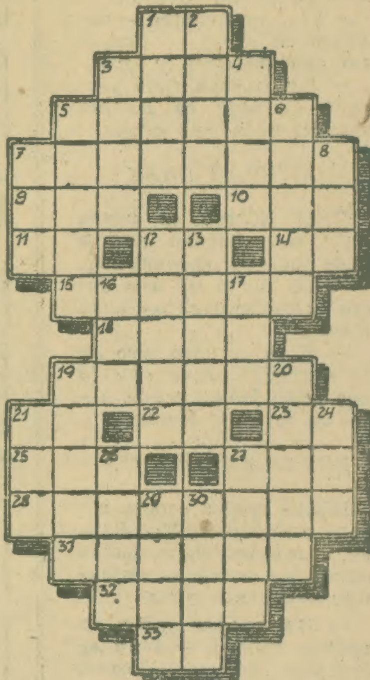

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ар; 3) Ирак; 5) Абадан; 7) Ава; 8) рас; 10) гар; 11) када; 12) ал; 13) амид; 14) аматер; 17) егал; 18) уторак; 20) твор; 21) еп; 23) Рада; 24) оса; 25) или; 26) пол; 27) акутан; 30) анал; 31) ас.

Усправно: 1) ара; 2) „Рад“; 3) Ибар; 4) карамела; 5) Авала; 6) надир; 7) ага; 9) САД; 11) катар; 15) методика; 16) Агора; 18) увала; 19) кесон; 20) трк; 22) Пал; 24) опал; 28) Уна; 29) тас.

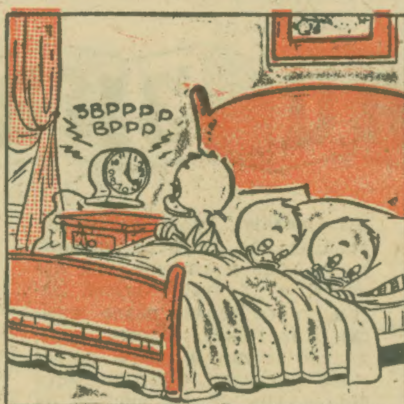

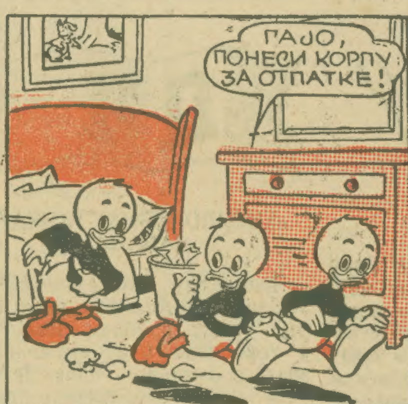

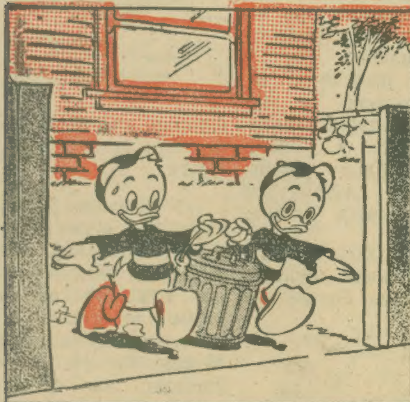

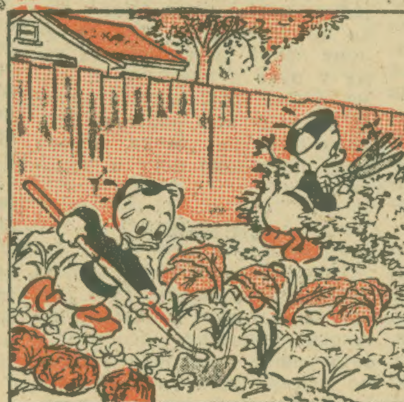

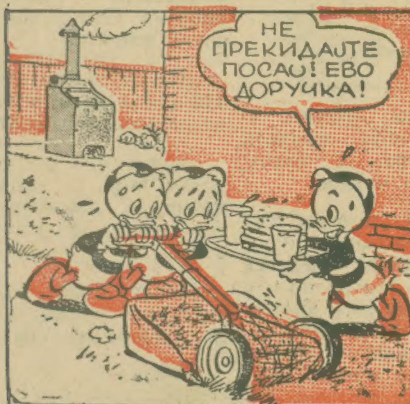

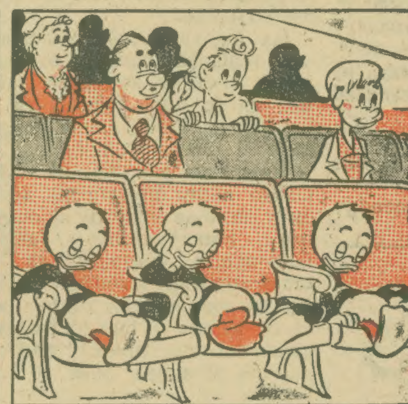

Који је ОДГОВОР тачан

ПИТАЊЕ:

КАМЕЛ је:
справа
животиња
арапска хаљина
долина у Африци

МАНТИЉА је:
шпанска игра
река у Јужној Америци
врста новца
део одеће

ОГИДЕС је:
византиски штит
легендарна личност
писац фантастичних романа
врста јуначке игре

ОДГОВОР:

КАМЕЛ је справа за издизање пловних објеката (лађа, чамаца и друго) изнад воде.

МАНТИЉА је дугачка марама од чипака коју жене у Шпанији носе на глави и која им покрива део лица и допире до појаса.

ОГИДЕС је најстарији легендарни владалац и оснивач Тебе. По легенди се за време његове владавине десио такозвани огидијски потоп који је опустошио целу Атику.

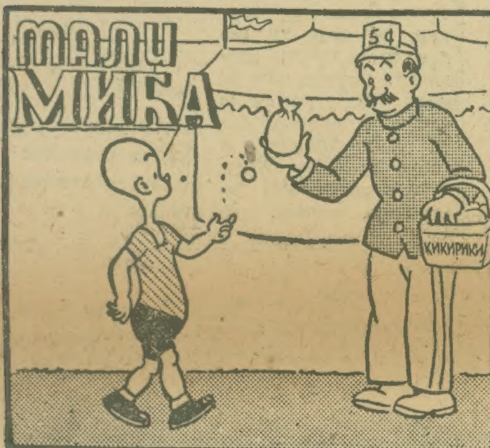

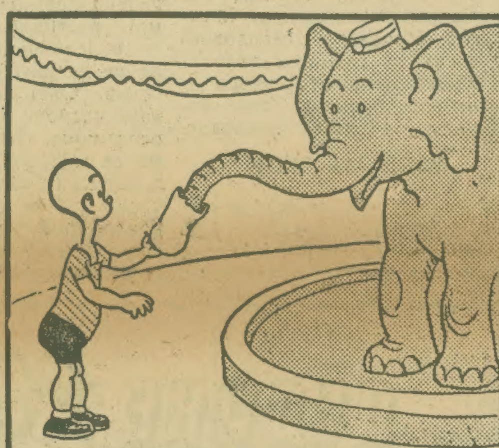

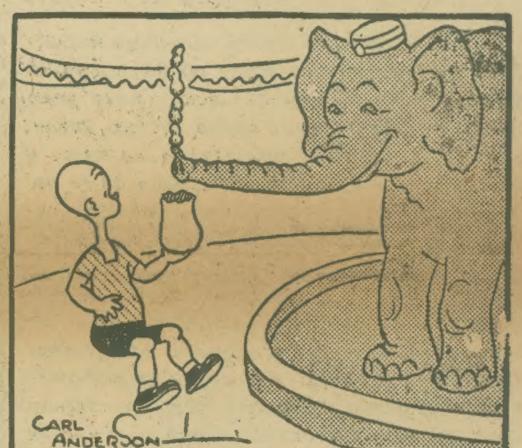

Кра Кра!
уређује Паја Патак

УЗАЛУДАН ТРУД

Учитељ завршава на табли један прилично сложен рачунски задатак.

— Ево, погледајте, — вели он на крају, — резултат овог задатка је нула.

— Их, толики труд залуд! — чује се Влајин глас из последње клупе.

СИГУРАН ЗНАК

Пера Ждера се хвали како има рођака лекара коме послови одлично иду.

— То значи да има доста пацијената? — вели Попај.

— И више него што му је потребно. Јуче сам га чуо како једној жени каже да јој није ништа!

ДОБАР АЛПИНИСТА

Шиља тражи собу у хотелу у подножју Мон Блана, с намером да сутрадан крене на освајање највишег европског врха.

— Имам само једну на трећем спрату, — вели му власник хотела, — само, знате, у згради нема лифта.

— Шта, нема лифта! — узбуђено ће Шиља. — А, не, радије идем у ону малу гостионицу прекопута!

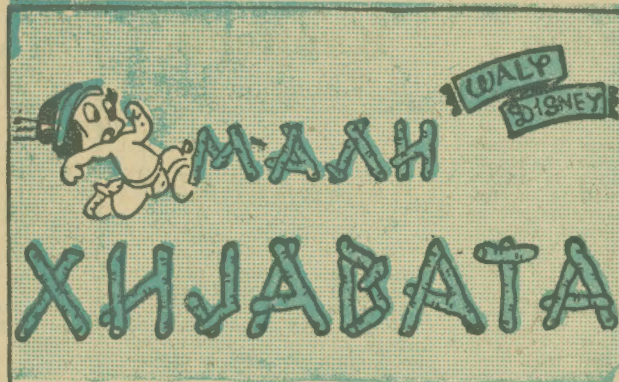

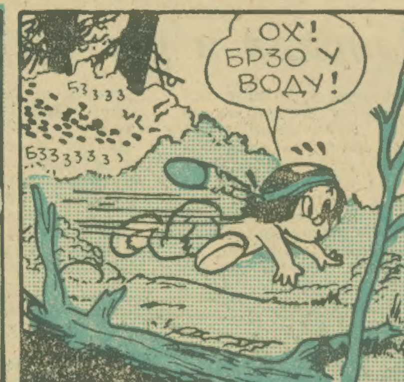

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 500, полугодишња 250 динара, за иностранство годишња 760, полугодишња 380 динара. Рукописи се не враћају.